

Αλέξανδρος Μαντζούτσος

Δικηγόρος, Διδάκτωρ Νομικής ΕΚΠΑ

Αντιπρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών

**Ινστιτούτο Ενέργειας Νοτιοανατολικής Ευρώπης (IENE)
Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών (ΔΣΑ)**

**Κοινή Εκδήλωση
«Η Ελληνική Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ)»**

Δευτέρα 29 Ιανουαρίου 2024, ώρες 16:00 - 20:00, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών

Εισαγωγικά Σχόλια

Αξιότιμοι Συνδιοργανωτές,
Εκλεκτοί Ομιλητές,
Αγαπητές και Αγαπητοί Συνάδελφοι,
Κυρίες και Κύριοι,

Αισθάνομαι ιδιαίτερη χαρά και τιμή που χαιρετίζω εκ μέρους του **Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών** και του Προέδρου **Δημήτρη Βερβεσού** τη σημερινή εκδήλωση την οποία διοργανώνουμε από κοινού με το **Ινστιτούτο Ενέργειας Νοτιοανατολικής Ευρώπης** για την ελληνική **Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ)**.

Η ανακάλυψη σημαντικών αποθεμάτων φυσικού αερίου στο βυθό της Ανατολικής Μεσογείου, αρχικά στην ΑΟΖ του Ισραήλ και στη συνέχεια στις ΑΟΖ της Κύπρου και της Αιγύπτου, εν μέσω παγκόσμιας ενεργειακής κρίσης και αστάθειας, παρουσιάστηκε ως ευκαιρία αφενός για την ανάδειξη της Μεσογείου στον ευρωπαϊκό και παγκόσμιο ενεργειακό χάρτη και αφετέρου για τη μετεξέλιξή της σε κέντρο περιφερειακής οικονομικής συνεργασίας: ακριβώς τη στιγμή που η Ευρωπαϊκή Ένωση αναζητεί νέες πηγές εισαγωγής υδρογονανθράκων, για τη διασφάλιση του ενεργειακού εφοδιασμού της, υπό το βάρος της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία και της συνακόλουθης επιχειρούμενης από τη Ρωσία εργαλειοποίησης της παροχής φυσικού αερίου.

Οι κυριαρχικές ζώνες της Ελληνικής Δημοκρατίας επηρεάζονται -άμεσα ή έμμεσα- από τις πολύ διαφορετικές συμφωνίες οριοθέτησης θαλασσιών ζωνών που έλαβαν χώρα τα τελευταία χρόνια στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου:

1) Μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ της Τουρκίας και της κυβέρνησης της εμπόλεμης Λιβύης (27 Νοεμβρίου 2019), το οποίο κινούμενο στο πεδίο του εθνικού δικαίου επιχειρεί έναν πρωτοφανή γεωγραφικό ακροβατισμό.

2) Συμφωνία μεταξύ Ελλάδας και Αιγύπτου (6 Αυγούστου 2020), η οποία μετά από μακρά και επίπονη διαπραγμάτευση οριοθετεί μερικώς μια από τις μεγαλύτερες λεκάνες της ευρύτερης περιοχής, διεμβολίζοντας την τουρκολιβυκή οριοθέτηση, καθιστώντας την εφαρμογή του επίμαχου μνημονίου δυσχερή και αποκαθιστώντας συγχρόνως την τάξη στην περιοχή.

3) Συμφωνία μεταξύ Ελλάδας και Ιταλίας για την οριοθέτηση των αντίστοιχων θαλασσίων ζωνών τους (9 Ιουνίου 2020), η οποία δεν είναι παρά η συνέχεια και ολοκλήρωση της Συμφωνίας «περί της οριοθέτησεως των ζωνών της υφαλοκρηπίδος των ανηκουσών εις έκαστον των δύο Κρατών» (24 Μαΐου 1977).

Τη στιγμή που μιλάμε, η συζήτηση σχετικά με την ΑΟΖ καθίσταται εκ νέου επίκαιρη μετά την πρόσφατη παραπομπή της Ελλάδας στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (21 Δεκεμβρίου 2023), στο πλαίσιο της οποίας η χώρα μας εγκαλείται ότι δεν διασφάλισε την ορθή εφαρμογή της οδηγίας 2014/89/ΕΕ σχετικά με τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό, καθώς δεν έχει ακόμη εκπονήσει και υποβάλει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τα θαλάσσια χωροταξικά της σχέδια.

Το ζήτημα των θαλασσίων ζωνών της χώρας αποτελεί μεν κατά την πάγια θέση της χώρας ζήτημα νομικό -ζήτημα διεθνούς δικαίου, συμβατικού και εθιμικού-πλην όμως τίθεται σε ένα συγκεκριμένο γεωπολιτικό πλαίσιο, από το οποίο επηρεάζεται και το οποίο συγκαθορίζει. Εμείς, από την πλευρά μας, έχουμε προφανές εθνικό χρέος να παρακολουθούμε εκ του σύνεγγυς όσα πράττει η Τουρκία και να είμαστε σε εθνική εγρήγορση και διαρκή επιφυλακή. Να υπενθυμίσω μόνο τις πιο πρόσφατες ενέργειες στις οποίες κατά παράβαση του διεθνούς δικαίου προέβη η Τουρκία:

- Αρχικά παρεμπόδισε τις ερευνητικές δραστηριότητες που είχαν αδειοδοτηθεί από την Κυπριακή Δημοκρατία εντός της δικής της ΑΟΖ.
- Στη συνέχεια επέκτεινε τις αμφισβητήσεις της στη θαλάσσια περιοχή προς την Κρήτη και τα Δωδεκάνησα.
- Στο τέλος του 2019 συνήψε, όπως προανέφερα, το παράνομο τουρκολιβυκό μνημόνιο που περιλάμβανε την οριοθέτηση της υποτιθέμενης ΑΟΖ των δύο μερών, κατά παράβαση των διεθνώς παραδεδεδεγμένων αρχών και κανόνων για την οριοθέτηση των θαλασσίων ζωνών.
- Το καλοκαίρι του 2020 διεξήγαγε δραστηριότητες ανακάλυψης υδρογονανθράκων στην Ανατολική Μεσόγειο εντός περιοχής της ελληνικής ΑΟΖ.

Την ίδια στιγμή η Τουρκία εμμένει στη διαχρονική περιφρόνηση του διεθνούς δικαίου:

- Συνεχίζει την παράνομη κατοχή του βόρειου τμήματος της Κύπρου.
- Πρωθεί το δόγμα της «Γαλάζιας Πατρίδας».
- Αμφισβητεί ευθέως τα κυριαρχικά και άλλα δικαιώματά μας ως προς την υφαλοκρηπίδα και τις θαλάσσιες ζώνες, επιδιώκοντας να επιβάλλει την ορολογία των «γκρίζων ζωνών».
- Παραβιάζει συστηματικά τον εναέριο χώρο μας.
- Διατηρεί ένα παράνομο *casus belli*, κατά παράβαση των γενικών παραδεδεγμένων κανόνων του διεθνούς δικαίου που δεσμεύουν και την ίδια, ανεξαρτήτως της υπογραφής της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982).
- Αποκηρύσσει το δικαίωμα νόμιμης άμυνας απέναντι στην συστηματική απειλή χρήσης βίας, τη στιγμή που η ίδια συνεχίζει να διατηρεί με σαφώς επιθετική διάταξη την 4^η τουρκική Στρατιά, τη γνωστή «Στρατιά Αιγαίου (Ege Ordusu)» στα μικρασιατικά παράλια.

Η Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδας, με αίσθημα εθνικής ευθύνης, υπό το βάρος της εντεινόμενης τουρκικής προκλητικότητας και της απαράδεκτης αμφισβήτησης και υπονομέυσης του διεθνούς δικαίου εκ μέρους της γείτονος, έχει κατ' επανάληψη παρέμβει και αναδείξει, στο πλαίσιο του θεσμικού της ρόλου, σειρά θεμάτων εθνικού ενδιαφέροντος και προάσπισης της διεθνούς νομιμότητας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Διοργανώσαμε από κοινού με τον Παγκύπριο Δικηγορικό Σύλλογο μείζονα, συμβολικής σημασίας εκδήλωση για την οριοθέτηση των θαλασσιών ζωνών στην Ανατολική Μεσόγειο, με τη συμμετοχή επιφανών πολιτικών, νομικών και διεθνολόγων από την Ελλάδα και την Κύπρο. Θυμίζω επίσης την εμβληματική εκδήλωση στο Καστελόριζο για τις θαλάσσιες ζώνες και το δίκαιο της θάλασσας στο Αιγαίο, τη δυναμική παρέμβαση και διεθνή κινητοποίηση για την απελευθέρωση των δύο Ελλήνων Αξιωματικών που κρατούνταν στις τουρκικές φυλακές κατά παράβαση του διεθνούς δικαίου χωρίς απαγγελία κατηγοριών και χωρίς δίκη, τον επιτυχή δικαστικό αγώνα ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας υπέρ των 8 Τούρκων Αξιωματικών για τη χορήγηση ασύλου, τη δωρεά υλικού στην 3η Μηχανοκίνητη Ταξιαρχία στην Καβύλη του Έβρου ως ελάχιστη ένδειξη αναγνώρισης του έργου που επιτελούν καθημερινά και στην αντιμετώπιση των προσφυγικών ροών, την εκδήλωση για τα 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση στο Άστρος, την έμπρακτη στήριξη του αιτήματος για την απελευθέρωση των Τούρκων συναδέλφων αγωνιστών υπέρ της ελευθερίας στη γείτονα και τη διεθνή κινητοποίηση ενάντια στην κατά παράβαση του διεθνούς δικαίου μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε τζαμί.

Όλες αυτές οι πρωτοβουλίες, δράσεις και παρεμβάσεις μας εγγράφονται στον αναγκαίο περισσότερο από ποτέ για τη χώρα συνεπή διεκδικητικό πατριωτισμό.

Η λογική της εκ μέρους μας ανάδειξης ενεργειών που έχουν στέρεο έρεισμα στο διεθνές δίκαιο και ενέχουν άσκηση δικαιωμάτων που αυτό παρέχει βρίσκεται στον αντίποδα της τουρκικής «διπλωματίας του πειθαναγκασμού» (coercion diplomacy), η οποία απαξιώνει το διεθνές δίκαιο και τους δικαιοδοτικούς μηχανισμούς επίλυσης των διαφορών, εστιάζοντας στην ευθυγράμμιση συγκυριακών συμφερόντων και στη δύναμη της επιβολής.

Εκδηλώσεις όπως η σημερινή για την ελληνική ΑΟΖ, αποτελούν ευκαιρία γόνιμου αναστοχασμού για τα εθνικά ζητήματα και μας επιτρέπουν να αντλήσουμε πολύτιμα συμπεράσματα για το μέλλον.

Σας ευχαριστώ θερμά.